

lighed til at give sit Raad med Hensyn til disse Anliggendes Ordning. Naar en eller flere Rigsdagsmænd føle Trang til en eller anden Reform i Kirken, benytte de deres Stilling paa Rigsdagen til at indbringe et Lovforslag i saa Henseende, og naar et saadant Lovforslag da gaaer i Frihedens Retning, saa kan man forudsee, at det altid vil finde en gunstig Chance for sig, navnlig i Folkethinget. Det være langt fra mig herved at udtale nogen Dadel over en Afdeling af Lovgivningsmagten; jeg finder kun, at det er fuldkommen i sin Orden, at den Deel af Lovgivningsmagten, som fremgaaer af umiddelbare Valg, stedsvis sympatiserer for den større Frihed i hvilken som helst Retning, og et saadant Reformforslag maa da naturligt finde Stemningen for sig i det ene Thing. Naar det da lykkes indflydelsesrige Rigsdagsmænd at gennemføre det først i hiint Thing, og det dernæst ogsaa her finder Talsmænd blandt saadanne Medlemmer, hvis Mening, ifølge deres Livsstilling, tillægges en stor Vægt i saadanne Anliggender, kan der let blive vedtaget et Lovforslag desangaaende ogsaa i dette Thing. Dersom man da vilde tænke sig, at Regjeringen vilde, af Hensyn til ikke at bringe den øverste Magt i Conflict med Folkerepresentationen, give sit Minde til en saadan Lov, saa vilde Kirken med Forbavelse og Bedrøvelse see, i hvilken overordentlig afhængig Stilling den var kommen, saa at Love om reent kirkelige Anliggender bleve givne, uden at paa nogen Maade Kirkens endog blot Betænkning desangaaende var bleven hørt. Det stete ikke engang nogenstunde i Enevoldsmagtens Dage. Da bleve altid Kirkens øverste Tilsynsmænd hørte, før der udkom nogen Anordning om kirkelige Forhold. Ofte forlangte man Betænkning fra hele Geistligheden, stundom ogsaa fra saadanne Mænd, som kunde ansees for at udtale Menighedernes Ansigt i saa Henseende, og saa først udkom den kongelige Forordning desangaaende. Nu skulde Kirken under vor frie Forfatning, istedetfor at deeltage med i den større Frihed, paa een Gang føle sig langt mere trælbundet, ikke med Hensyn til det enkelte Medlems Frihed, thi ene med Hensyn dertil vilde det maaskee synes anbefalelsesværdigt, at enhver kunde see og faae sine Tanker fatte igjen-

nem som almindelig Lov, men som Samsund vilde den see sig i en overordentlig værdig Stilling uden nogensomhelst Raadighed og Frihed. Kirkesamfundets Tænsed, Værdighed, Frihed vilde svæve i Fare. Det er det, jeg vil tillade mig at gjøre opmærksom paa. Jeg troer ikke, at Landstinget vilde ved noget som helst andet anerkendt Religionsamfund i vort Fædreland tillade sig at tage Beslutninger om dets indre Anliggender, uden at have hørt Betænkning derom. Dersom vi saaledes vilde forestille os, at der af nogle Medlemmer af det mosaiske Samfund blev gjort Forbring paa en vis Benyttelse af Synagogen, som streb imod det, der hidtil har været Brug, og det lykkes dem at indbringe et Forslag derom paa Rigsdagen, da vilde dog vistnok Rigsdagens Medlemmer sige: „Før vi kunne afgjøre Anliggender af den Natur, maae vi have en Betænkning saavel fra Synagogens Geistlige som fra Menighedens Forstandere“. Men den Magt, man ikke vil udøve over et lille Religionsamfund i vort Fædreland, skulde man udøve over det hele store Religionsamfund; det skulde man ikke stede til at afgive Betænkning i sine egne Anliggender. Jeg maa gjøre opmærksom paa, at der netop her handles om de indre Anliggender, om de reent kirkelige Forhold; thi det, der handles om, er Forholdet mellem Kirkesamfundet og dets enkelte Medlemmer, er, hvorvidt det kirkelige Embede skal kunne udstrække sin Virksomhed, er, hvilke kirkelige Rettigheder Menighedsmedlemmerne skulle have. Da Landstinget i Slutningen af 1857 vedtog et Lovforslag om Dannelsen af et Kirkeraad, var der i § 3 til reen kirkelige Anliggender udtrykkelig henregnet det præstelige Embede og Menighedsmedlemmernes kirkelige Rettigheder, hvorom der bestemtes, at før Noget desangaaende afgjordes, skulde det have været forelagt Kirkeraadet. Nu er der intet saadant Kirkeraad, men vi maae dog — forekommer det mig — finde os forpligtede til at høre den kirkelige Stemme, forsaavidt den under vore Forhold kan høres, idetmindste maa Kirkens øverste Tilsynsmænd dog komme til at afgive Betænkning i saadanne reen kirkelige Anliggender. Jeg anseer det derfor at være ganske i den da fattede Beslutnings Aand, naar Landstinget